

Sygn. akt **VI RCa 284/14**

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 stycznia 2015 roku

Sąd Okręgowy w Olsztynie VI Wydział Cywilny Rodzinny w składzie:

Przewodniczący: SSO Elżbieta Schubert

Sędziowie: SO Waldemar Pałka

SR del. do SO Arkadiusz Rokicki (spr.)

Protokolant: sekretarz sądowy Joanna Niedzielska

po rozpoznaniu w dniu 7 stycznia 2015 roku w Olsztynie

na rozprawie

sprawy z powództwa **T. K.**

przeciwko **M. K. (1)**

o podwyższenie alimentów

oraz z powództwa **M. K. (1)**

przeciwko **T. K.**

o uchylene alimentów

na skutek apelacji pozwanego-powoda wzajemnego

od wyroku Sądu Rejonowego w Olsztynie

z dnia 10 września 2014 roku

sygn. akt III RC 533/14

I. Zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że powództwo o podwyższenie alimentów oddala.

II. Oddala apelację w pozostałej części.

III. Koszty procesu za instancję odwoławczą wzajemnie znosi.

Sygn. akt VI RCa 284/14

UZASADNIENIE

Powódka T. K. wniosła o podwyższenie alimentów zasądzonych od pozwanego M. K. (1) wyrokiem Sądu Okręgowego w Olsztynie z dnia 02 września 2011r. w sprawie o sygn. akt VI RC 2198/10 z kwoty 300 zł do kwoty 2.000 zł. W uzasadnieniu swojego żądania podała, że rozwód orzeczony został z winy pozwanego. W wyroku rozwodowym nałożono na niego obowiązek zapłaty powódce kwoty po 300 zł miesięcznie tytułem alimentów. Podczas prowadzonej sprawy o podział majątku wspólnego wyszły na jaw nowe okoliczności, które wskazują na to, że pozwany ma wyższe

możliwości zarobkowania, niż ustalone w sprawie rozwodowej. Jest on bowiem w stanie zapłacić tytułem spłaty kwotę 61.000 zł w zaledwie dwóch ratach.

Pozwany M. K. (1), w odpowiedzi na pozew, wniósł o oddalenie powództwa w całości. Wystąpił także z powództwem wzajemnym, w którym wnosił o zmianę wyroku Sądu Okręgowego w Olsztynie z dnia 02 września 2011r. w sprawie o sygn. akt VI RC 2198/10 w zakresie obowiązku płacenia alimentów na rzecz powódki (pозwanej wzajemnie) w kwocie 300 zł miesięcznie poprzez jego uchylenie.

Uzasadniając swoje stanowisko podał, że nie zgadza się z twierdzeniami byłej żony. Stwierdził, że aktualnie nie osiąga żadnych dochodów. Jest zarejestrowany od dnia 08 stycznia 2011r. jako osoba bezrobotna bez prawa do zasiłku. Wskazał, że pozostaje na utrzymaniu syna, który opiekuje się nim ze względu na zły i stale pogarszający się w ostatnim czasie stan zdrowia. Oświadczył, że wyłącznie syn prowadzi użyczone mu gospodarstwo agroturystyczne. Pieniądze na dopłatę otrzymał od brata H. K. tytułem pożyczki.

Sąd Rejonowy w Olsztynie wyrokiem z dnia 10 września 2013r. zasądził od pozwanego M. K. (1) tytułem podwyższonych alimentów na rzecz powódki T. K. kwotę po 500 zł miesięcznie, płatną do 10-go dnia każdego miesiąca z góry, z ustawowymi odsetkami w przypadku opóźnienia w płatności którejkolwiek z rat, poczynając od dnia 05 września 2014r. w miejsce alimentów w kwocie po 300 zł miesięcznie zasądzonych wyrokiem Sądu Okręgowego w Olsztynie z dnia 02 września 2011r. w sprawie o sygn. akt VI RC 2198/10, oddalił powództwa w pozostałej części, odstąpił od obciążania pozwanego kosztami sądowymi, koszty procesu między stronami wzajemnie zniósł, wyrokowi w punkcie I nadał rygor natychmiastowej wykonalności.

Sąd Rejonowy ustalił, iż Sąd Okręgowy w Olsztynie na mocy wyroku z dnia 02 września 2011r., w sprawie o sygn. akt VI RC 2198/10, rozwiązał przez rozwód małżeństwo stron z winy pozwanego (powoda wzajemnego).

W toku sprawy o podział majątku wspólnego, byli małżonkowie zawarli ugodę, na mocy której powódka (pозwana wzajemnie) otrzymała własnościowe spółdzielcze prawo do lokalu położonego w O.o wartości 146.450 zł oraz wskazane ruchomości. Pozwanemu (powodowi wzajemnemu) przyznane zostały: prawo własności nieruchomości stanowiącej niezabudowaną działkę rolną o pow. 0,4048 ha, położonej w miejscowości N., gm. J., samochód ciężarowy, środki zgromadzone na rachunku w OFE oraz wymienione ruchomości. M. K. (1) zobowiązał się zapłacić na rzecz powódki (pозwanej wzajemnie) tytułem dopłaty kwotę 61.000 zł, płatną w dwóch ratach – kwota 20.000 zł do 30 kwietnia 2014r., zaś kwota 41.000 zł do 30 września 2014r. Sąd I instancji ustalił także, że M. K. (1) ma (...) lata. Zdiagnozowano u niego nadciśnienie tętnicze. Dnia 06 lipca 2013r. pozwany (powód wzajemny) został skierowany do Szpitala (...). Podczas leczenia szpitalnego stwierdzono zapalenie płuc lewostronne. Na rtg klatki piersiowej widoczna była zmiana lewej wnęki. Do 2010r. pozwany (powód wzajemny) prowadził rodzinne przedsiębiorstwo o nazwie M. K. (1), (...) Gastronomia oraz Handel (...). Dnia 23 marca 2010r. zawarł z synem umowę użyczenia lokalu użytkowego położonego w N.w celu prowadzenia działalności gospodarczej. Pozwany (powód wzajemny) razem z synem prowadzą działalność gospodarczą – gospodarstwo (...) i osiągają z tego tytułu wspólny dochód. Na stronie internetowej (www(...)) M. K. (1) figuruje jako osoba upoważniona do kontaktu. Jako jeden z numerów kontaktowych podano numer jego telefonu komórkowego. Od 08 kwietnia 2011r. zarejestrowany jest jako osoba bezrobotna bez prawa do zasiłku. Zamieszkuje z synem w miejscowości N.. Koszt utrzymania wszystkich budynków wraz z opłatami wynosi 15.000 zł rocznie. Za energię elektryczną opłata wynosi ok. 200 zł miesięcznie. Pozwany (powód wzajemny) z własnych środków zapłacił powódce kwotę 21.250 zł tytułem dopłaty. Dnia 21 maja 2014r. zgłosił w Urzędzie Skarbowym w S.udzielnie mu przez brata H. K. pożyczki w kwocie 21.250 zł. Sąd Rejonowy ustalił ponadto, że aktualnie T. K. jest właścicielką nieruchomości gruntowej o powierzchni 3,60 ha i własnościowego spółdzielczego prawa do lokalu mieszkalnego położonego w O.. W lokalu powódka mieszka sama. Uzyskuje dochód w wysokości około 1000 zł.

Sąd I instancji uznał, że żądanie zgłoszone przez powódkę (pозwaną wzajemnie) zasługuje częściowo na uwzględnienie, a roszczenie pozwanego (powoda wzajemnego) dotyczące uchylenia alimentów jest bezzasadne.

W ocenie tego Sądu za niewiarygodne uznać należało dokumenty prywatne przedłożone przez pozwanego – przekaz pocztowy i umowę pożyczki. Tytuł przekazu pocztowego nie świadczy o tym, że wpłaty środków pieniężnych

dokonał osobiście H. K.. Poza przekazem pocztowym i umową pożyczki, pozwany (powód wzajemny) nie przedstawił żadnych innych dowodów świadczących o przekazaniu środków pieniężnych. Zarówno przekaz jak i umowa zostały wystawione w Polsce, a biorąc pod uwagę miejsce zamieszkania brata pozwanego (powoda wzajemnego) w N., mało wiarygodne wydaje się, w ocenie Sądu Rejonowego, że specjalnie przyjechał do kraju przekazać powyższe środki. Wskazane dokumenty wydają się być sporządzone wyłącznie na potrzeby toczącego się postępowania. Pozwany (powód wzajemny) nie udowodnił prawdziwości swoich twierdzeń. Z informacji ze strony internetowej pensjonatu wynika, że pozwany (powód wzajemny) jest odpowiedzialny za kontakt z klientami, a jego numer telefonu został podany jako kontaktowy. Ponadto nie jest tak obłożnie chory, aby nie mógł pracować. Wcześniejsze zapalenie lewego płuca po pobycie w szpitalu zostało wyleczone. Powódka (pозwana wzajemnie) wykazała, że po rozwodzie pogorszyła się jej sytuacja materialna. Gdyby strony nadal razem mieszkwały miałyby oparcie w byłym mężu i wraz z nim ponosiłaby wszystkie opłaty. Wykazała także, że pogorszyła się jej sytuacji materialna po rozwodzie. Obecny dochód powódki wynosi zaledwie 1.000 zł miesięcznie. Składa się na niego renta i roczna dopłata unijna. Powódka jest właścicielką mieszkania, w którym zamieszkuje samotnie. W ramach podziału majątku wspólnego przyznana jej została dopłata w kwocie 61.000 zł. Jej sytuacja materialna na pewno byłaby lepsza, gdyby nadal pozostawała w związku małżeńskim z pozwanym (powodem wzajemnym). Pomagałaby zapewne dalej w prowadzeniu gospodarstwa agroturystycznego i partycypowałaby w dochodach z tej działalności. Ponadto, w ocenie sądu I instancji, biorąc pod uwagę sytuację majątkową pozwanego (powoda wzajemnego), należało uznać roszczenie o podwyższenie alimentów do kwoty 2.000 zł za nieuzasadnione. M. K. (1)razem z synem prowadzi działalność gospodarczą i uzyskuje z tego tytułu dochód. Biorąc pod uwagę podział dochodu z działalności między ojcem a synem i wysokość ponoszonych wspólnych wydatków na utrzymanie, uznać należy, że ma on możliwość regulowania alimentów w wysokości 500 zł miesięcznie.

Apelację od wyroku Sadu Rejonowego w Olsztynie z dnia 10 września 2014r. wniósł pozwany (powód wzajemny), który zaskarżonemu orzeczeniu zarzucił:

I. naruszenie prawa procesowego, mające wpływ na wynik sprawy, tj.:

1. art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 328 § 2 k.p.c. poprzez przekroczenie zasady swobodnej oceny dowodów i brak wszechstronnego rozważenia przez sąd I instancji zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego oraz wybiórczą jego ocenę przejawiająca się w:

- nieuzasadnionym pominięciu zeznań świadków K. K. i B. K. oraz pozwanego (powoda wzajemnego), a także dowodów z dokumentów postaci wydruku z (...), zaświadczenia Urzędu Pracy w S., umowy użyczenia, decyzji w sprawie wymiaru podatku, protokołu kontroli Inspekcji Pracy, zaświadczenia z urzędu skarbowego,

- oparcie rozstrzygnięcia w zakresie zwiększenia alimentów jedynie na podstawie dowodu w postaci wydruku ze strony internetowej, zawierającej nieaktualne dane oraz ugody sądowej o podział majątku wspólnego,

2. art. 232 k.p.c. w zw. z art. 328 § 2 k.p.c. i art. 6 k.c. poprzez nieuzasadnione uznanie, że powódka (pозwana wzajemnie) udowodniła zasadność swojego żądania, podczas gdy nie przedstawiła stosownych dowodów,

3. sprzeczność istotnych ustaleń faktycznych ze zgromadzonym w sprawie materiałem dowodowym, przejawiająca się w ustaleniu, że:

- pozwany (powód wzajemny) prowadzi z synem działalność gospodarczą i pobiera z tego tytułu dochody,

- pogorszyła się sytuacja powódki (pозwanej wzajemnie) od czasu ostatniego orzeczenia o wysokości alimentów,

- pozwany (powód wzajemny) ma możliwości finansowe płacenia wyższych alimentów,

- umowa pożyczki zawarta pomiędzy pozwanym (powodem wzajemnym) a H. K. oraz bankowe potwierdzenie przelewu zostały sporządzone jedynie na potrzeby niniejszego postępowania;

II. naruszenie prawa materialnego, tj.:

art. 138 k.r.o. poprzez jego błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie przejawiające się w uznaniu, że nastąpiła zmiana stosunków przejawiająca się w pogorszeniu sytuacji powódki (pозwanej wzajemnie) oraz niezastosowanie art. 138 k.r.o. przy rozstrzygnięciu powództwa wzajemnego poprzez uznanie, że sytuacja pozwanego (powoda wzajemnego) nie uległa pogorszeniu, a zatem nie miała miejsca zmiana stosunków w rozumieniu tego przepisu.

W związku z powyższym pozwany (powód wzajemny) wniósł o:

1. zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa głównego w całości oraz zasądzenie na jego rzecz kosztów procesu,
2. uwzględnienie powództwa wzajemnego i zmianę orzeczenia Sądu Okręgowego w Olsztynie z dnia 02 września 2011r., sygn. akt VI RC 2198/10 w zakresie płacenia alimentów na rzecz powódki (pозwanej wzajemnie) w kwocie 300 zł miesięcznie poprzez ich uchylenie,
3. zasądzenie od powódki (pозwanej wzajemnie) na rzecz pozwanego (powoda wzajemnego) kosztów procesu za II instancję,

a ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania wraz z orzeczeniem o kosztach procesu.

W uzasadnieniu apelacji strona skarżąca podniosła, że dokonana przez sąd I instancji wybiórcza i dowolna ocena materiału dowodowego, sprzeczna z zasadami logiki i doświadczenia życiowego doprowadziła do wydania nieprawidłowego orzeczenia. Ustalenie w zakresie sytuacji majątkowej pozwanego (powoda wzajemnego) oparte zostały na nieuzasadnionych domniemaniach Tymczasem jego sytuacja majątkową się pogorszyła, gdyż został zobowiązany do zapłaty na rzecz byłej żony kwoty 61.000 zł. Ponadto M. K. (1)z uwagi na wiek i stan zdrowia od (...) lat nie prowadzi działalności gospodarczej. Poza nadciśnieniem tętniczym leczy chorobę płuc, która pogłębia się i wymaga stałej opieki lekarskiej oraz przyjmowania leków. Odnośnie umowy pożyczki pozwany (powód wzajemny) podniósł, że została ona sporządzona na piśmie podczas pobytu H. K.w Polsce w ramach urlopu wypoczynkowego i zgłoszona do urzędu skarbowego. Ponadto o trudnej sytuacji finansowej pozwanego (powoda wzajemnego) świadczy fakt zawarcia po zamknięciu rozprawy przed sądem I instancji kolejnej umowy pożyczki i przeznaczeniu uzyskanych z niej środków na spłatę należności wynikającej z podziału majątku wspólnego stron. Odnośnie sytuacji T. K.strona skarżąca wskazała, że przeprowadzone w sprawie dowody wskazują, iż nie uległy one zmianie. Jej majątek i dochody zwiększyły się na skutek podziału majątku. Natomiast w sytuacji, gdyby strony prowadziły wspólne gospodarstwo domowe, powódka (pозwana wzajemnie) swoimi dochodami musiałaby się dzielić z byłym mężem, który żadnych dochodów nie uzyskuje.

W odpowiedzi na apelację powódka (pозwana wzajemnie) wniosła o jej oddalenie.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje.

Apelacja pozwanego (powoda wzajemnego) w zakresie żądania powódki (pозwanej wzajemnie) dotyczącego podwyższenia alimentów zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 138 k.r.o. w razie zmiany stosunków można żądać zmiany orzeczenia lub umowy dotyczącej obowiązku alimentacyjnego. Sąd zmienia orzeczenie bądź umowę dotyczące obowiązku alimentacyjnego tylko wtedy, gdy zmiana stosunków ma charakter istotny.

Mając na względzie całokształt okoliczności niniejszej sprawy Sąd Okręgowy uznał, że od chwili ustalenia alimentów na rzecz powódki (pозwanej wzajemnie) w dotychczasowej wysokości nie nastąpiły istotne zmiany okoliczności w rozumieniu art. 138 k.r.o., zwłaszcza w zakresie jej zwiększonych potrzeb.

Za uzasadniony uznać należało zarzut zawarty w apelacji, że powódka (pозwana wzajemnie) nie wykazała, iż od czasu orzeczenia rozwodu pomiędzy stronami nastąpiło zwiększenie jej potrzeb. Ciężar dowodu w tym zakresie spoczywał na T. K., która z okoliczności tych wywodziła skutki prawne. Sąd I instancji w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku podniósł wprawdzie, że pogorszyła się jej sytuacja po rozwodzie, ale jednocześnie nie wskazał na żadne okoliczności uzasadniające zwiększenie jej potrzeb bądź zmniejszenie możliwości zarobkowych. Jednocześnie Sąd ten błędnie ustalił, iż powódka zamieszkuje sama i jedynie ona ponosi koszty utrzymania mieszkania. Tymczasem na rozprawie apelacyjnej T. K. przyznała, że wraz z nią zamieszkuje córka M. K. (2) (wraz z dzieckiem), która partycypuje w kosztach utrzymania lokalu mieszkalnego. Jej sytuacja poprawiła się na skutek zawarcia ugody w sprawie o podział majątku, albowiem przyznano jej prawo własności lokalu mieszkalnego, a ponadto od byłego męża uzyskała dopłatę w wysokości ponad 60.000 zł. Podkreślenia wymaga również fakt, że możliwość zmiany wysokości ustalonych alimentów w przypadku wykazania przesłanek opisanych w art. 138 k.r.o., nie może prowadzić do podważenia bądź zmiany okoliczności faktycznych, które były podstawą wydania prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w Olsztynie z dnia 02 września 2011r. w sprawie VI RC 2198/10. Tymczasem już z pozwu wynika, że powódka (pозwana wzajemnie) kwestionuje te ustalenia, zarzucając, iż w toku postępowania o rozwód pozwany (powód wzajemny) powoływał się na nieprawdziwe okoliczności. W związku z tym jego możliwości zarobkowe są większe, ponieważ wspólnie z synem prowadzi działalność gospodarczą, pomimo formalnego przekazania jej K. K.. Powyższe zarzuty nie mogły uzasadniać podwyższenia alimentów, gdyż w chwili zamknięcia rozprawy w sprawie o rozwód pozwany (powód wzajemny) był osobą bezrobotną, a prowadzenie działalności gospodarczej przekazał synowi już w 2010r.

Mając na uwadze powyższe okoliczności Sąd Okręgowy uznał, że powódka (pозwana wzajemnie) nie wykazał istnienia okoliczności z art. 138 k.r.o. i w związku z tym, na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że oddalił powództwo o podwyższenie alimentów.

Sąd Okręgowy za uzasadnione uznał stanowisko sądu I instancji, że brak było podstaw do uchylenia obowiązku alimentacyjnego pozwanego (powoda wzajemnego) względem byłej żony. Trafnie wskazano w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, że obowiązek ten został ustalony w oparciu o przepis art. 60 § 2 k.r.o., albowiem rozwód został orzeczony z winy M. K. (1). Zatem warunkiem powstania obowiązku alimentacyjnego pozwanego (powoda wzajemnego) było istotne pogorszenie, na skutek orzeczenia rozwodu, sytuacji materialnej małżonka niewinnego rozkładu pożycia. W odróżnieniu od dyspozycji zawartej w art. 60 § 1 k.r.o. nie jest konieczne, aby małżonek ten znajdował się w niedostatku. Zebrane w sprawie dowody wskazują na to, że porównanie hipotetycznej sytuacji majątkowej powódki (pозwanej wzajemnie), przy założeniu, że małżeństwo stron nie zostało rozwiązane przez rozwód, z jej obecną sytuacją materialną wskazuje, że rozwód orzeczony w 2011r. spowodował istotne pogorszenie jej sytuacji majątkowej. Nietrudno zauważyć, że gdyby w chwili obecnej strony pozostawały w związku małżeńskim, to powódka (pозwana wzajemnie) korzystając z dochodów pozwanego, mogłaby zaspokoić swoje usprawiedliwione potrzeby. Rozwód pozbawił jej tej możliwości i to nie z jej winy, a z winy byłego męża.

Podnoszone przez pozwanego (powoda wzajemnego) okoliczności, iż w chwili obecnej nie prowadzi działalności gospodarczej i zarejestrowany jest jako osoba bezrobotna bez prawa do zasiłku, nie uzasadniały uchylenia jego obowiązku alimentacyjnego. Okoliczności te istniały już w chwili zamknięcia sprawy o rozwód i były uwzględnione przy zasądzeniu na rzecz jego byłej żony alimentów w wysokości 300 zł miesięcznie. Także podnoszone przez M. K. (1) pogorszenie jego stanu zdrowia nie uzasadniało uwzględnienia żądania ustalenia wygaśnięcia obowiązku alimentacyjnego. Pomimo stwierdzonego nadciśnienia i choroby płuc pozwany (powód wzajemny) nie wykazał, aby istniały jakikolwiek medyczne przeciwwskazania do wykonywania przez niego pracy zarobkowej. Ponadto posiada on znaczny majątek w tym zabudowaną nieruchomość położoną w N., z którego także może osiągać dochody.

Uznając zatem, że apelacja w części dotyczącej powództwa wzajemnego o uchylenie obowiązku alimentacyjnego pozwanego (powoda wzajemnego) nie ma uzasadnionych podstaw, na mocy art. 385 k.p.c., Sąd Okręgowy ją oddalił.

O kosztach procesu za II instancję, na podstawie art. 100 k.p.c., orzeczono jak w pkt III wyroku.